



**ПРИРАЧНИК ЗА
ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ
ИЗБОРИ ВО
РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА 2014
ГОДИНА**

ИНСТИТУТ ЗА ДЕМОКРАТИЈА
"СОЦИЕТАС ЦИВИЛИС" СКОПЈЕ

**ПРИРАЧНИК ЗА
ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
2014 ГОДИНА**

ПРИРАЧНИК ЗА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 2014 ГОДИНА

Илина Мангова
Јован Близнаковски
Ивана Кипријановска

Импресум

Наслов:

Прирачник за претседателски избори во Република
Македонија 2014 година

Издавач:

Фондација Конрад Аденауер во Република Македонија
Институт за демократија “Социетас Цивилис” – Скопје

Автори:

Илина Мангова
Јован Близнаковски
Ивана Кипријановска

Координација:

Давор Пашоски

Лектура:

Винета Огненоска

Дизајн:

Винсент графика

Публикацијата може бесплатно да се преземе на:

<http://www.kas.de/macedonia>


<http://www.idscs.org.mk>

Напомена:

Ставовите изнесени во публикацијата не се ставови
на Фондацијата Конрад Аденауер и Институтот за
демократија “Социетас Цивилис” – Скопје, туку се
лични гледишта на авторите.

Содржина:

1. Вовед во петтите претседателски избори во Република Македонија	8	4. Учесници на претседателските избори 2014	46
Подготовки за претседателските избори	13	Ѓорге Иванов	47
Последни промени на изборното законодавство	15	Илјаз Халими	48
2. Историјат на претседателски избори во Македонија (1991 – 2009)	24	Стево Пендаровски	49
Киро Глигоров, прв претседател на РМ (1991-1999)	25	Зоран Поповски	50
Борис Трајковски, втор претседател на РМ (1999-2004)	26	5. Извори	52
Бранко Црвенковски, трет претседател на РМ (2004-2009)	28		
Ѓорѓе Иванов, четврт претседател на РМ (2009-2014)	29		
3. Македонски изборен систем за претседателски избори	32		
Изборен модел за претседател	33		
Изборни органи	35		
Право и процедура за поднесување на кандидатури за претседател	36		
Изборна кампања	38		
Улогата на јавните гласила	39		
Ограничувања за актуелните функционери	42		
Мандат на претседателот на Република Македонија	43		
Набљудување на изборите	45		



ВОВЕД ВО ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ 2014

ВОВЕД ВО ПЕТТИТЕ ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

На 13 април 2014 година ќе се одржат петтите по ред општи претседателски избори во Република Македонија. За функцијата претседател на Република Македонија ќе се натпреваруваат четворица кандидати: кандидатот на вонпарламентарната партија Граѓанска алијанса за Македонија (ГРОМ) Зоран Поповски, кандидатитот на Демократската партија на Албанците (ДПА), која е во опозиција, Илјаз Халими, кандидатот на опозициската Социјалдемократски сојуз на Македонија (СДСМ), Стево Пендаровски и актуелниот претседател на државата, како кандидат на владеачката Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ), Ѓорге Иванов.

Изборите беа распишани на 1 февруари 2013 година кога претседателот на Собранието, Трајко Велјановски, согласно уставните и законските обврски, го потпиша решението за распишување на претседателските избори. Според одлуката, предвидено е изборите да се одржат на 13 април, а со тоа евентуалниот втор изборен круг да се одржи две седмици подоцна - на 27 април.¹ Гласањето во странство, кое се оддржува во Дипломатско-конзуларните претставништва (ДКП) е предвидено за еден ден порано, 12 април, зависно од сметањето на времето во соодветната земја. На 12 април гласаат и болните и немоќните лица во своите домови, лицата кои се на издржување на казна затвор или им е одредена мерка притвор во казнено-поправните домови, лицата на кои им е определен куќен притвор во местата каде што го издржуваат притворот и внатрешно раселените лица, кои гласаат во колективните домови или прифатните центри. Во случај на втор круг, овие категории на избирачи исто така гласаат еден ден пред одржувањето на изборите.

¹ Решение за распишување избор за претседател на Република Македонија, бр. 08-608/1, 1 февруари 2014 Скопје, пристапено на: http://www.sec.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=214:resenie-za-izbor&catid=29&Itemid=1278&lang=mk (последна посета: 13 март 2014).

Постапката за собирање на потписи за претендентите за претседателски кандидат започна на 16 февруари, а беше затворена на 2 март. Прв до 10 000 граѓански потписи во поддршка на својата кандидатура стигна членот на вонпарламентарната партија ГРОМ, Зоран Поповски, кој веќе на 17 март преку прес конференција ја информираше јавноста дека процесот е успешно завршен.²

Актуелниот претседател Ѓорге Иванов исто така ја обезбеди својата кандидатура преку потписи на граѓаните. Иванов тоа го направи во последните 24 часа од рокот за собирање на потписи, во периодот од одржувањето на конвенцијата на владеачката ВМРО-ДПМНЕ на 1 март, до крајот на рокот, 2 март. Актуелниот претседател успеа да собере повеќе од 60.000 потписи за поддршка на неговата кандидатура.³ Претходно, Иванов ја обезбеди поддршката на мнозинството делегати на конвенцијата на ВМРО-ДПМНЕ. На конвенцијата свои кандидатури доставија и универзитетскиот професор Јове Кекеновски, адвокатот Ставре Џиков и Божидар Ночев, магистер по архитектура и градежништво. Иванов ја доби поддршката од 1.099 од присутни 1.234 делегати, додека неговиот најблизок конкурент Јове Кекеновски освои 124 гласа од делегатите.⁴

Илјаз Халими, поранешен пратеник и потпретседател на Собранието, беше промовиран на прес-конференција како претседателски кандидат на ДПА на 26 февруари,⁵ а успеа и да ги собере потребните потписи до 1 март.⁶

² Собрани 10.000 потписи за кандидатурата на Зоран Поповски, Телма ТВ, 17.02.2014, пристапено на: <http://www.telma.com.mk/index.php?task=content&cat=1&rub=15&item=35041> (последна посета: 10 март 2014).

³ Вкупно 63.253 потписи за Иванов, Телеграф, 04.03.2013, пристапено на: <http://www.telegraf.mk/aktuelno/114187-vkupno-63-253-potpisi-za-ivanov> (последна посета: 13 март 2014).

⁴ Ѓорге Иванов избран за кандидат за претседател на Република Македонија од ВМРО-ДПМНЕ, Веб-страница на ВМРО ДПМНЕ, 01.03.2014, пристапено на: <http://vmro-dpme.org.mk/?p=21701> (последна посета 13 март 2014).

⁵ Илјаз Халими кандидат за претседател на ДПА, Алфа ТВ, 26.02.2014, пристапено на: <http://www.alfa.mk/News.aspx?ID=72039#.UxXuTM51DiA> (последна посета: 10 март 2014).

⁶ ДПА го собра потребниот број потписи за Илјаз Халими, Телма ТВ, 01.03.2014, пристапено на: <http://telma.com.mk/index.php?task=content&cat=1&rub=15&item=35438> (последна посета: 10 март 2014).

Во трката за собирање на потписи за кандидатура влегоа и независната кандидатка Билјана Ванковска, универзитетски професор, како и претседателот на вонпарламентарната партија Достоинство, Стојанче Ангелов. Ванковска и Ангелов не успеаја да ги соберат потребните потписи во предвидениот рок. Универзитетската професорка својата кампања ја спроведувааше претежно во интернет просторот и преку социјалните мрежи, од каде што обвини за низа недоследности во процесот, пред сè неподготвеноста на Државната изборна комисија (ДИК) за организирање на таков процес, притисок од останатите политички партии врз граѓаните и монополизација на подрачните единици на ДИК во последниот ден на собирање на потписи од страна на активистите на ВМРО-ДПМНЕ кои масовно излегоа да му дадат поддршка на претседателот Ѓорге Иванов.

Последен во претседателската трка влезе кандидатот на најголемата опозициска партија СДСМ, Стево Пендаровски, кој беше избран на партискиот конгрес одржан на 4 март 2014 година. Неговата кандидатура беше поддржана со потписите на 30 пратеници од Собранието на Република Македонија, членови на пратеничката група на СДСМ и коалицијата. На самиот конгрес, Пендаровски беше единствен номиниран кандидат и како таков беше едногласно изгласан од присутните 588 делегати.⁷

Двете најголеми партии избраа различни начини за номинирање на претседателските кандидати, но сепак изборот беше направен во рамки на најголемите тела. ВМРО-ДПМНЕ тоа го направи на конвенција со присутни 1.234 делегати, додека СДСМ на конгрес со 588 делегати од општинските организации. Кај ВМРО-ДПМНЕ номинирањето на кандидати се одвиваше по принципот на самономинирање на кандидатите (поднесување на кандидатури), додека кај СДСМ

⁷ Пендаровски официјално претседателски кандидат на СДСМ, Дојче Веле, Македонски сервис, 05.03.2014, пристапено на: <http://www.dw.de/%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%82%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B4%D1%81%D0%BC/a-17476530> (последна посета: 10.03.2014).

предлозите за кандидати ги поднесуваа општинските ограноци на партијата, а Извршниот одбор врз база на доставените предлози ги утврди кандидатите.

Претходно, најголемата партија на етничките Албанци, Демократската унија за интеграција (ДУИ), заведе став во јавноста дека нема да промовира свој претседателски кандидат и се залагаше за т.н. „консензуален претседател“, односно претседател прифатлив за сите етнички заедници во Македонија, кој „ќе ги претстави сите граѓани во Македонија“⁸. На овој начин, ДУИ во предизборниот период одби да даде поддршка за некој од номинираните претседателски кандидати, вклучително и на кандидатот на коалицискиот партнер ВМРО-ДПМНЕ, Ѓорге Иванов.

Откако двата коалициски партнери, ВМРО-ДПМНЕ и ДУИ, не успеаја да изнајдат заедничко решение во поглед на предлогот за „консензуален претседател“ и откако стана се произвесно дека ВМРО-ДПМНЕ ќе го поддржи Ѓорге Иванов за втор претседателски мандат, пратеничката група на ДУИ на 1-ви март формално до Собранието поднесе иницијатива за негово распуштање и распишување предвремени парламентарни избори.⁹ На истиот ден, на партиската конвенција за избор на претседателски кандидат, премиерот и претседател на ВМРО-ДПМНЕ, Никола Груевски, соопшти пред делегатите, членството и јавноста дека ВМРО-ДПМНЕ го прифаќа предлогот на ДУИ и дека со тоа во Македонија ќе се одржат предвремени парламентарни избори.¹⁰

⁸ Изјава на Генералниот секретар на ДУИ, Абдулахим Адеми: ДУИ децидни: Консензуален претседател на државата, 24 Вести, 09.01.2014, пристапено на: <http://24vesti.mk/dui-decidni-konsenzualen-pretседател-na-drzhavata> (последна посета: 10 март 2014).

⁹ ДУИ поднесе предлог за предвремени избори, Дојче Веле, Македонски сервис, 01.03.2014, пристапено на: <http://www.dw.de/%D0%B4%D1%83%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BB%D0%BE%D0%B3-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%B8%D0%B7%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8/a-17466769> (последна посета: 10 март 2014).

¹⁰ ВМРО-ДПМНЕ оди на предвремени парламентарни избори, Радио Слободна Европа на македонски, 01.03.2014, пристапено на: <http://www.makdenes.org/archive/news/20140301/428/428.html?id=25281463> (последна посета 10 март 2014).

Како последица на овие настани на 5 март 2014 година Собранието на Република Македонија се самораспушти, а предвремените парламентарни избори се закажаа за 27 април, во ист ден со евентуалниот втор круг на претседателските избори. Собранието се распушти едногласно со 117 гласа „ЗА“ од 117 присутни пратеници. Со тоа, на 27 април 2014 година во Македонија ќе се одржат, осми по ред, парламентарни избори, од кои трети по ред предвремени.

Претседателските кандидати своите формални кандидатури ги доставија до ДИК во предвидениот рок од 30 дена пред одржувањето на изборите – Зоран Поповски, Илјаз Халими и Ѓорѓе Иванов тоа го направија на 12 март, а Стево Пендаровски тоа го направи еден ден подоцна, на 13 март.

ПОДГОТОВКИ ЗА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИТЕ ИЗБОРИ

На 3 март Државната изборна комисија (ДИК)¹¹ го донесе Роковникот за извршување на изборните дејствија за спроведување на изборите за претседател.¹² Во континуитет ДИК ги надополнува општинските изборни комисији (ОИК) со членови на местата на оние кои им престанал мандат или имало барања за разрешувања. Според Роковникот, ОИК треба да ги формира избирачките одбори (ИО) најдоцна до 22 февруари 2014, а до тој термин ДИК треба да ги оформи и ИО-ата во ДКП-ата.

Јавниот увид на избирачкиот список во подрачните единици на ДИК, на веб-страницата <http://izbiraackispisok.gov.mk/>, како и во ДКП-ата (за гласање во странство) беше отворен во периодот 16 февруари - 7 март 2014 година. Оние граѓани кои во овој период ќе утврдат дека ги нема во Избирачкиот список, а ги исполнуваат условите за право на глас,

¹¹ За повеќе информации за изборните органи види Поглавјето 3 – Македонски изборен систем за претседателски избори, дел Изборни органи.

¹² Роковник за извршување на изборните дејствија за спроведување на изборите за Претседател на Република Македонија, Државна изборна комисија, 13 април 2014, пристапено на: <http://sec.mk/images/izbori2014/rokovnik.pdf> (последна посета: 10 март 2014).

можеа да побараат да бидат запишани. Во периодот од распишување на изборите до затворањето на јавниот увид на Избирачкиот список државјаните на Република Македонија кои живеат во странство и кои ги исполнуваат условите за гласање во странство можеа да се пријават за да го реализираат ова свое право.

Според законски утврдените рокови и според Роковникот на ДИК за спроведување на претседателските избори 2014, изборната кампања за овие избори трае од 24 март до 11 април 2014 година.

Според роковникот, финансиските извештаи на организаторите на изборната кампања до ДИК, Државниот завод за ревизија (ДЗР) и Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК) се доставуваат во следниве рокови:

- на 3 април за приходите и расходите во првите 10 дена кампања;
- на 12 април доколку не се одржува втор круг на гласање или на 26 април доколку се одржува втор круг, за приходите и расходите од второт дел од изборната кампања;
- финалните финансиски извештаи се доставуваат до 11 мај во случај изборите да поминат во само еден круг, или до 25 мај, во случај на втор круг (до 30 дена по завршувањето на изборите).

Од 4 март, пак, започна периодот предвиден со член 8-а од Изборниот законик во кој не може да се исплаќаат субвенции кои не се редовни месечни исплати, ниту да се одржуваат јавни настани по повод започнување на изградба или пуштање во употреба на објект или инфраструктура финансирана со средства од Буџетот, јавните фондови, како и средствата на јавните претпријатија со државен капитал.

Согласно роковникот, барањата за набљудување на изборите од домашни и странски набљудувачи можат да се достават во периодот од 1 февруари до 2 април 2014 година.

ПОСЛЕДНИ ПРОМЕНИ НА ИЗБОРНОТО ЗАКОНОДАВСТВО¹³

На средба меѓу Владата и претставниците на политичките партии која се одржа на 15 јануари 2014 година беше постигнат договор за измени на Изборниот законик со кои ќе се усвојат забелешките од набљудувачките извештаи ОБСЕ/ОДИХР¹⁴ и на опозицијата. Измените на Изборниот законик беа усвоени по скратена постапка на 23 јануари 2014 година со поддршка на сите политички партии со исклучок на ДПА. Измените се однесуваа на сите клучни забелешки на нормативната рамка за изборите, со исклучок на изборниот систем за гласање и распределба на мандатите во изборните единици во странство. Политичките партии не постигнаа согласеност по ова прашање и за истото беше договорено да се решава пред наредните парламентарни избори. Измените и дополнувањата на Изборниот законик се однесуваат на следниве суштински аспекти на изборниот процес:

I Одвојување на државата од партијата

Со повторни измени¹⁵ на членот 8-а е прецизирано дека од денот на донесувањето на одлуката за распишување на избори до завршување на изборот на претседател на Република Македонија (ова се однесува и на другите избори) не може:

„-да се располага со буџетски средства на Република Македонија, на општините и градот Скопје, јавни фондови, јавни претпријатија, јавни установи или правни лица кои располагаат со државен капитал,

¹³ Закон за изменување и дополнување на Изборниот законик, Службен весник на Република Македонија 14/2014. Пристапено на <http://www.pravo.org.mk/document-Detail.php?id=665> (последна посета: 15 февруари 2014).

¹⁴ ОБСЕ Канцеларија за демократски институции и човекови права. Република Македонија, Локални избори 24 март и 7 април 2013, Конечен извештај, Варшава 9 јули 2013 Пристапено на: <http://www.osce.org/mk/odhr/elections/103832> (последна посета: 15 февруари 2014).

¹⁵ Претходно, со измени на законот усвоени во ноември 2012 и февруари 2013 беа адресирани дел од забелешките на ОБСЕ/ОДИХР: Закон за изменување и дополнување на Изборниот законик, Службен весник на Република Македонија, бр. 142/2012 и Закон за дополнување на Изборниот законик, Службен весник на Република Македонија, бр. 31/2013.

- да се започне изградба со средства од Буџетот или од јавни фондови или со средства на јавни претпријатија и други правни лица што располагаат со државен капитал на нови објекти во инфраструктурата како патишта, водоводи, далноводи, канализација, спортски игралишта и други објекти или објекти за општествени дејности училишта, градинки и други објекти, освен ако за таа намена претходно се обезбедени средства од Буџетот и станува збор за реализација на програма донесена врз основа на закон во тековната година и

- да се вршат исплаќања на плати, пензии, социјална помош или други исплати и материјални надоместоци од буџетски средства или од средства на јавните фондови кои не се редовни месечни исплати, односно сите едногодишни трансфери и исплати или еднократни трансфери од буџетски средства или од средства на јавни фондови ниту да се отуѓува државен капитал ниту да се потпишуваат колективни договори.“

Дополнителна измена е што во период од 20 дена пред започнувањето на изборна кампања па се до завршувањето на изборите не може:

„-да се исплаќаат субвенции кои не се редовни месечни исплати и

- да се одржуваат јавни настани по повод започнувањето на изградба или пуштање во употреба на објекти со средства од Буџетот или од јавни фондови, или со средства на јавни претпријатија или други правни лица што располагаат со државен капитал во инфраструктурата како патишта, водоводи, далноводи, канализација, спортски игралишта и други објекти или објекти за општествени дејности училишта, градинки и други објекти. Под забрана за одржување на јавни настани не се подразбира особено давање на јавна изјава на носител на јавна функција или кандидат за носител на јавна функција на митинг, интервју на медиум, дебата на медиум или одговор на новинарско прашање.

Од денот на донесувањето на одлуката за распишување на избори до завршувањето на изборот на претседател на Република Македонија (како и за другите избори) Министерството за финансии е должно сите буџетски исплати, освен редовните плати, пензии и комунални трошоци, да ги објавува јавно на интернет страница во посебна база за буџетски трошоци во изборен период.

Министерството за финансии две недели по распишување на изборите поднесува предизборен финансиски извештај во кој ќе биде опфатен преглед на сите планирани и реализирани приходи и расходи од Буџетот по ставки во периодот од почетокот на фискалната година до денот на поднесувањето на извештајот кој се објавува на веб страницата на Министерството за финансии.“¹⁶

Прекршувањето на овие правила е казниво според Кривичниот законик. Министерството за финансии ги објави буџетските трошоци во предизборниот период и предизборниот финансиски извештај на својата веб страна.¹⁷

II Приговори

Во однос на одлучувањето по приговори, ДИК отсега ќе одлучува само врз основа на увид во изборниот материјал и други докази (член 31(2)), а избришана е одредбата со која ДИК се условуваше да добие и најмалку два приговори за да одлучува по приговори.

¹⁶ Изборен законик (Пречистен текст), Службен весник на Република Македонија бр. 32/2014.

¹⁷ Министерство за финансии на Република Македонија, Предизборен финансиски извештај, 17 февруари 2014, пристапено на: http://www.finance.gov.mk/files/u12/Predizboren_finansiski_izvestaj.pdf (последна посета: 13 март 2014); Министерство за финансии на Република Македонија, Буџетски трошоци во предизборен период, пристапено на: <http://www.finance.gov.mk/trosoci> (последна посета: 13 март 2014 година).

III Органи на изборна администрација

Според најновите измени во однос на органите на изборната администрација:

- ДИК е обврзана извештајот за изборите и финансискиот преглед да го објави на својата Интернет страна во рок од 45 дена од објавувањето на конечните резултати од изборите.
- Членовите на избирачките одбори кои се именуваат на предлог на политичките партии можат да се менуваат пред секои избори, односно политичките партии пред секои избори треба да достават нови предлози за членови на избирачки одбори и нивни заменици.
- Воведени се промени во составот на избирачките одбори во дипломатско-конзуларните претставништа, односно претседателот на ИО се бира од редот на дипломатите, вработени во соодветното ДКП, по случаен избор за време од четири години, а за неговиот заменик и останатите членови и заменици важат истите услови како и за членовите/замениците во ИО во Република Македонија.
- ДИК е должна утврдената единствена листа на кандидат за избор на претседател на Републиката наместо 30 дена, да ја објави најдоцна 25 дена пред денот на одржувањето на изборите во Службен весник на Република Македонија.
- Доколку до ДИК се поднесе приговор за прекршување на законските одредби за времетраењето и формите на изборна кампања, сега ДИК е должна истите да ги испита и да постапи по поднесениот приговор во рок од 7 дена од поднесувањето на приговорот.

IV Избирачки список

Со последните промени, покрај посебните изводи од Избирачкиот список кои се изготвуваат за гласање во ДКП и во казнено-поправните установи, се изготвува уште еден посебен извод за гласање во Државната изборна комисија кој служи за гласање на членовите на избирачките одбори за гласање во ДКП, односно конзуларните канцеларии.

Министерството за внатрешни работи и основните судови кои беа должни два пати годишно да доставуваат податоци до ДИК за евиденција во Избирачкиот список, со измените се должни истото да го прават четири пати годишно во периодите од 1 до 10 февруари, од 1 до 10 мај, од 1 до 10 септември и од 1 до 10 декември.

Граѓаните кои за време на изборите се наоѓаат на привремена работа или престој во странство, а кои не доставиле пријава за гласање во ДКП повеќе не се заведуваат со ѕвездичка во Избирачкиот список, туку се запишуваат во посебни изводи на Избирачкиот список за гласање во Република Македонија.

Воведен е електронски систем за проверка на личниот идентитет на гласачот на избирачкото место, а по идентификацијата наместо со спреј гласачот се обележува со видливо мастило.

Со измените им се овозможува на членовите на избирачките одбори за гласање во ДКП-ата да гласаат во Државната изборна комисија три дена пред денот на одржувањето на избори во Република Македонија.

Периодот за вршење на јавен увид во Избирачкиот список е продолжен и трае 20, наместо 15 дена.

Дополнително, на политичките партии им е дадено право да вршат увид и да имаат можност да доставуваат барања за запишување,

дополнување или бришење на податоци од Избирачкиот список по завршувањето на јавниот увид. ДИК има обврска да го достави Избирачкиот список до политичките партии во рок од 5 дена по завршувањето на јавниот увид. Политичките партии исто така имаат рок од 5 дена да достават вакви барања, а доколку го направат тоа, ДИК треба во рок од 3 дена да одлучи по истите. По ова, течат рокови од 24 часа кога можат политичките партии да поднесат тужби против решенијата на ДИК, а по нив одлучува Управниот суд.

V Кандидати

Со најновите измени, кандидатите се ослободени од обврската да поднесуваат писмена изјава заверена кај нотар во согласност со закон дека не соработувале со органите на државната безбедност.

Листите за кандидат за претседател на Републиката, како и листите на кандидати на други избори, наместо 35 дена пред изборите, сега овластените претставници на предлагачите ги доставуваат до ДИК, или друга надлежна комисија, најдоцна 30 дена пред денот на одржувањето на изборите.

VI Медиумско претставување

Обврската на Јавниот радиодифузен сервис и трговските радиодифузни друштва да известуваат на правичен, избалансиран и непристрасен начин, како и на учесниците во изборната кампања да им овозможат подеднакви услови за пристап до сите облици на медиумско претставување е внесена во Изборниот законик, наместо како досега кога истата се уредуваше со Правилникот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (поранешен Совет за радиодифузија).

Измените воспоставуваат и правила за избегнување на привилегираност на некој политички субјект при известување за редовни активности на

државни и општински органи кои ги вршат лица кои се претставници или се именувани од тој политички субјект. Исто така, на уредници, новинари, водители на програма и презентери им се оневозможува учеството во предизборни активности и изборни кампањи. Доколку овие лица се определат да учествуваат во такви активности, тогаш нивниот ангажман во програмите на радиодифузерите треба да се стави во мирување.

На радиодифузерите им се наметнува обврска да го снимаат излезниот сигнал на својата програма од денот на распишувањето на изборите до нивното завршување и истиот да го чуваат најмалку 30 дена по завршувањето на изборите, како и да го достават до Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, доколку тоа биде побарано.

Во периодот од денот на распишувањето на изборите до почетокот на изборната кампања на радиодифузерите и печатените медиуми им се забранува да емитуваат, односно да објавуваат платено политичко рекламирање, освен огласи и соопштенија за собирање потписи за поддршка на кандидатура на група избирачи. Со најновите измени, пропишани се и правилата за начинот и формата на објавување на огласите и соопштенијата за собирање потписи за поддршка на кандидатура.

Од денот на распишувањето на изборите се до нивното завршување, радиодифузерите и печатените медиуми не смеат да емитуваат и објавуваат реклами финансирани од Буџетот на Република Македонија, од буџетите на општините и на градот Скопје и на сите други лица на кои со закон им е доверено вршење на јавни овластувања.

Освен на Државната изборна комисија и Државниот завод за ревизија печатените медиуми се должни ценовниците за платено политичко рекламирање да ги достават и до Државната комисија за спречување на корупцијата, до радиодифузерите, до Агенцијата за аудио и

аудиовизуелни медиумски услуги, до Државната изборна комисија, до Државниот завод за ревизија и до Државната комисија за спречување на корупција.

Понатаму е презицирана должината и еднаквоста на времето во кое јавниот радиодифузер известува за политичките партии на власт и партиите од опозиција во информативната програма, а времето кое го добива секоја од партиите е распределено пропорционално на резултатите од последните парламентарни избори. Детално се пропишува кога, по каков редослед и во колкава мера јавниот дифузер ќе емитува бесплатно политичко претставување на учесниците во изборниот процес. Притоа бесплатното политичко претставување мора да биде соодветно и видливо означено како „бесплатно политичко претставување“ во текот на целото времетраење на емитувањето. Воедно, јавниот радиодифузен сервис е обврзан да обезбеди редовно информирање за изборниот процес и за лицата со оштетен слух.

Во текот на изборниот молк медиумите не смеат да објавуваат, емитуваат било какви информации, фотографии, аудио и аудиовизуелни материјали поврзани со, или во кои учествуваат учесници во изборите, било какви облици на медиумско известување кои се отворено или прикриено во функција на нечија изборна кампања и можат да влијаат врз одлуката на избирачите, податоци со кои го откриваат идентитетот на политичките субјекти и/или на поединци вклучени во инциденти или други неправилности на денот на гласањето, како и изјави од кандидати во изборниот процес, од учесниците во изборна кампања, од претставници на политички партии и од носители на функции во органите на власта.

Додадена е одредба со која се регулира објавување на резултати од испитувања на јавното мислење спроведени на самиот ден на изборите со која се дефинира дека такви резултати не смеат да се објавуваат пред 19:00 часот, односно пред затворањето на избирачките места.

Со измените е прецизирано е дека програмите наменети за малолетната публика не смеат да се користат за изборно медиумско претставување.

Исто така, воведени се прекршочни одредби и глоби за прекршување на овие правила, наместо главниот и одговорен уредник, одговорноста за почитување и применување на одредбите од Изборниот законик се концентрирани на одговорното лице на радиодифузерот или печатениот медиум.


VII Финансирање на изборна кампања

Висината на донации кои правни лица можат да ги даваат за финансирање на изборна кампања се менува од 5% од вкупниот приход во претходната година во износ од 50.000 евра во денарска противвредност.

Се воведува уште една обврска за учесниците во изборната кампања на еден ден пред одржувањето на вториот круг на гласање да поднесат финансиски извештај за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборната кампања за вториот круг на гласање.

VIII Ограничување на големината на избирачкото место

Со измените на Изборниот законик се воведува ограничување на бројот на запишани гласачи во едно избирачко место, тој не смее да биде поголем од 1.000. Со оваа промена се формираа 504 нови избирачки места, со што од 2.976 нивниот број порасна на 3.480.



ИСТОРИЈАТ НА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИТЕ ИЗБОРИ ВО МАКЕДОНИЈА (1991-2009)

ИСТОРИЈАТ НА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИТЕ ИЗБОРИ ВО МАКЕДОНИЈА (1991-2009)¹⁸

Првиот претседател на независна Република Македонија беше Киро Глигоров. Тој беше избран со тајно гласање во македонското Собрание на 27 јануари 1991 година со 114 пратенички гласа „ЗА“ од вкупно присутни 119 пратеници.¹⁹ Сите подоцнежни избори за претседател се одвиваа на општи и непосредни избори на кои имаа можност да учествуваат сите граѓани со право на глас запишани во Избирачкиот список.

Првите непосредни претседателски избори во Македонија се одржаа на 16 октомври 1994 година. На изборите учествуваа само двајца кандидати²⁰, па изборите се одржаа само во еден изборен круг со прегласување во одредени избирачки места заради констатирани нерегуларности.²¹

Тогашниот актуелен претседател, Киро Глигоров²², освои 52,55% (715.087 гласа) од гласовите на вкупниот број избирачи запишани во Избирачкиот список, додека неговиот против-кандидат Љубиша Георгиевски 14,49% (197.109 гласа). На изборите гласаа вкупно 1.053.761 избирачи



Киро Глигоров, прв претседател на РМ (1991-1999)

¹⁸ Сите фотографии се превземени од веб-страницата на Претседателот на Република Македонија: <http://www.president.gov.mk/> (последна посета: 11 февруари 2014).

¹⁹ Стенографски белешки од Петтата седница на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, одржана на 27 јануари 1991. Скопје, 27 јануари 1991. Пристапено на: <http://sobranie.mk/WBStorage/Files/05sed27jan91god.pdf> (последна посета: 11 февруари 2014).

²⁰ Републиката (Државната) изборна комисија не ги прифатила кандидатурите на Хабит Шабан и Горѓија Атанасоски поради неисполнување на условот наведен во член 6, став 1 од тогашниот Закон за избор на претседател на Република Македонија, Службен весник на Република Македонија, бр. 20/94. Законот предвидувал поддршка за кандидатурата од најмалку 10 000 избирачи или најмалку 30 пратеници.

²¹ Прегласувањето се одржало на 30 октомври истата година во 7 изборни единици, на вкупно 11 избирачки места.

²² Киро Глигоров на овие избори беше предложен за претседател на Република Македонија од Социјалдемократскиот сојуз на Македонија (СДСМ).

или 77,44% од запишаните избирачи во Избирачкиот список.²³ Една од спецификите на овие избори беше што, Државната изборна комисија поништи огромен број на гласачки ливчиња –130.810 гласови беа прогласени за неважечки (12,41% од гласачките ливчиња). Поради ваквиот развој на настаните, партијата Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ), која го предложи Љубиша Георгиевски за претседател, поднесе приговор до Државната изборна комисија (ДИК) со барање изборите да бидат поништени. Приговорот беше одбиен и со тоа Киро Глигоров стана првиот претседател во Република Македонија избран на општи и непосредни избори. Киро Глигоров ја извршуваше функцијата шеф на државата до 19 ноември 1999 година.²⁴



Борис Трајковски, втор претседател на РМ (1999-2004)

Вторите по ред општи и непосредни претседателски избори се одржаа во 1999 година. На изборите учествуваа шест кандидати: Борис Трајковски (ВМРО-ДПМНЕ), Васил Тупурковски од Демократска алтернатива (ДА), Муарем Неџипи од Партијата за демократски просперитет на албанците (ПДПА), Мухамед Халили од Партијата за демократски просперитет (ПДП), Стојан Андов од Либерално-демократската партија (ЛДП) и Тито Петковски од Социјалдемократскиот сојуз на Македонија (СДСМ).²⁵

Првиот круг се одржа на 31 октомври, а вториот на 14 ноември 1999 година. Поради констатирани нерегуларности изборниот процес од вториот круг беше повторен на 5 декември 1999 година во вкупно 230 избирачки места. За претседател на Република Македонија беше избран Борис Трајковски. По гласањето во првиот круг 32,71% од гласовите (343.606 гласа) му припаднаа на кандидатот Тито Петковски, 20,85% (219.098 гласа) на Борис Трајковски, 15,54% (163.206 гласа) на Васил Тупурковски, 14,85% (155.978 гласа) на Муарем Неџипи, 10,66% (111.983 гласа) на Стојан Андов и 4,35% (45.731 гласа) на Мухамед Халили. Вкупно 11.013 гласачки ливчиња беа прогласени за неважечки (0,68%). На гласањето во првиот круг излегоа 1.039.602 избирачи или 64,44% од запишаните избирачи во Избирачкиот список.²⁶ Во вториот круг од изборите учествуваа Тито Петковски и Борис Трајковски.

По одржаниот втор круг и по прегласувањето во одредени избирачки места, Борис Трајковски освои 52,4% од гласовите (582.808 гласа), а Тито Петковски 46,18% (513.614 гласа). Вкупно 16.821 гласачки ливчиња беа прогласени за неважечки (1,01%). На гласањето во вториот круг излегоа вкупно 1.096.422 избирачи или 68,08% од регистрираните гласачи.²⁷

Борис Трајковски ја извршуваше функцијата претседател на Република Македонија од 15 декември 1999 до 26 февруари 2004 година.²⁸

²³ Републичка (Државна) изборна комисија, извештај за спроведениот избор на претседател на Република Македонија во 1994 година. Број 30-282. 8 ноември 1994 година.

²⁴ Претседателот Киро Глигоров имаше прекин во вршењето на оваа функција во периодот од 03 октомври 1995 до 10 јануари 1996. Причина беше закрепнувањето на Претседателот после преживеаниот атентат, а привременото водство на државата според Уставот на Република Македонија, го презеде тогашниот претседател на Собранието – Стојан Андов.

²⁵ Веб-страница на Државната изборна комисија за претседателските избори 1999 година: http://www.sec.mk/arhiva/1999_pretsdatelski/ (последна посета: 11 февруари 2014).

²⁶ Според: ОБСЕ Канцеларија за демократски институции и човекови права. Република Македонија, Претседателски избори, 31 октомври и 14 ноември 1999, Конечен извештај. Варшава, 31 јануари 2000. Пристапено на: <http://www.osce.org/mk/odihr/elections/fyrom/15910> (последна посета: 11 февруари 2014). Резултатите се преземени од извештајот на ОБСЕ-ОДИХР, кои пак се повикуваат на официјални податоци објавени од ДИК. Веб-страницата на ДИК не содржи податоци за резултатите од претседателските избори во 1999 година.

²⁷ Ибид.

²⁸ Претседателот Борис Трајковски загина во авионска несреќа на 26 февруари, 2004. Според Уставот на Република Македонија, привремено во периодот од 26 февруари до 12 мај 2004, на чело на државата застана Љупчо Јордановски, тогашен носител на функцијата Претседател на Собранието на РМ.



Бранко Црвенковски, трет претседател на РМ (2004-2009)

Претседателските избори од 2004 година беа третите по ред претседателски избори по осамостојувањето на Република Македонија. Граѓаните во првиот изборен круг одржан на 14 април 2004 година, избираа помеѓу четворица предложени кандидати: Бранко Црвенковски (СДСМ), Гзим Острени од Демократската унија за интеграција (ДУИ), Зуди Целили од Демократската партија на Албанците (ДПА) и Сашко Кедев (ВМРО-ДПМНЕ). На денот на гласањето излегоа 935.372 избирачи или 55,2% од запишаните избирачи во Избирачкиот список. Според податоците, 42,47% од гласовите (385.347 гласа)

беа освоени од Бранко Црвенковски, 34,07% (309.132 гласа) од Сашко Кедев, 14,79% од вкупниот број гласови (134.208) му припаднаа на Гзим Острени, а 8,67% од вкупниот број важечки гласачки ливчиња (вкупно 78.714) на Зуди Целили. Во вториот изборен круг одржан на 28 април 2004 година мнозинството гласови ги освои Бранко Црвенковски, кој стана третиот по ред Претседател на Република Македонија. Тој ја доби довербата на 550.317 гласачи односно 60,5% од вкупниот број гласови, наспроти Сашко Кедев кој беше поддржан со 329.179 гласови, односно 36,2% од вкупниот број важечки гласачки ливчиња²⁹. Во вториот круг учествуваша 909.289 избирачи или 53,6% од запишаните во Избирачкиот список.

Бранко Црвенковски ја извршуваше функцијата Претседател на Република Македонија од 12 мај 2004 до 12 мај 2009 година.

²⁹ Според: ОБСЕ Канцеларија за демократски институции и човекови права. Република Македонија, Претседателски избори, 14 и 28 април 2004, Краен извештај. Варшава, 13 јули 2004. Пристапено на: <http://www.osce.org/mk/odihr/elections/fyrom/35248> (последна посета: 11 февруари 2014). Резултатите се преземени од извештајот на ОБСЕ-ОДИХР, кои пак се повикуваат на официјални податоци објавени од ДИК. Веб-страната на ДИК не содржи податоци за спроведувањето и резултатите од претседателските избори во 2004 година.

Актуелниот претседател на Република Македонија, Ѓорге Иванов беше избран на последните претседателски избори одржани во 2009. На овие избори во трка влегоа седум кандидати кои ги исполнуваа условите за соодветна кандидатура. Во овој циклус за прв пат во изборната трка за претседател влезе и една кандидатка, Мируше Хоџа, која беше поддржана од ДПА. По првиот изборен круг одржан на 22 март 2009, на првите две места се најдоа кандидатот поддржан од ВМРО-ДПМНЕ Ѓорге Иванов, кој освои 35,04% од вкупниот број важечки гласачки ливчиња (345.850 гласа) и кандидатот поддржан од СДСМ Љубомир Данаилов – Фрчкоски со добиени 20,54% од вкупниот број важечки гласачки ливчиња (202.691 гласа). Имер Селмани од Нова демократија (НД) освои 14,95% од гласовите (147.547 гласа), а потоа следуваа Љубе Бошкоски од Обединети за Македонија (ОМ) со 14,88% (146.878), Агрон Буџаку (ДУИ) со 7,46% (односно 73.629 гласачи), Нано Ружин (ЛДП) кој освои 4,06% од вкупниот број важечки гласачки ливчиња (или 40.042 гласа), додека Мируше Хоџа (ДПА) беше поддржана од 3,06% од гласачите (30.225 гласа).³⁰ На изборите во првиот круг излегоа 1.019.258 избирачи, или 56,88% од вкупниот број на избирачи запишани во Избирачкиот список (1.792.028 граѓани со право на глас).

Вториот изборен круг се одржа на 5 април 2009 година. Ѓорге Иванов освои 63,14%, односно 453.616 од вкупниот број важечки гласачки ливчиња додека претседателскиот кандидат Љубомир Данаилов Фрчкоски ја заврши изборната трка со освоени 36,86% од вкупниот



Ѓорге Иванов, четврт претседател на РМ (2009-2014)

³⁰ Државна изборна комисија. Претседателски избори 2009. Соопштение за збирни резултати од гласањето во првиот круг. Пристапено на: http://www.sec.mk/arhiva/2009_pretsedatelskiIlokalni/2009/fajlovi/rezultati/konecni/PretsedatelDrzava.pdf (последен преглед на 11 февруари 2014).

број гласови, односно 264.828 гласа.³¹ Во вториот изборен круг излегоа 764.039 избирачи, или 42,63% од граѓаните запишани во Избирачкиот список.

³¹ Државна изборна комисија. Претседателски избори 2009. Соопштение за збирни резултати од гласањето во вториот круг. Пристапено на: http://www.sec.mk/arhiva/2009_pretsedatelskiIlokalni/2009/fajlovi/rezultati2/konecnipret/Predsedatel_konecni.pdf (последен преглед на 11 февруари 2014).

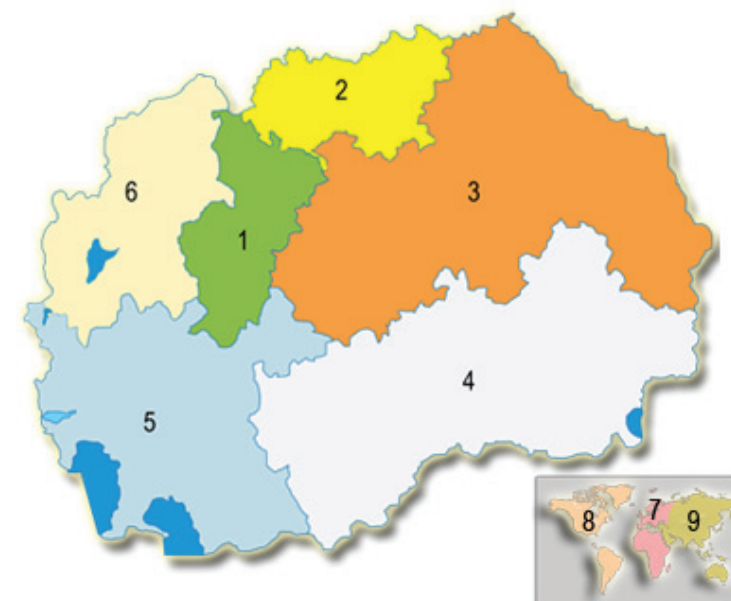


МАКЕДОНСКИ ИЗБОРЕН СИСТЕМ ЗА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ

МАКЕДОНСКИ ИЗБОРЕН СИСТЕМ ЗА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ³²

ИЗБОРЕН МОДЕЛ ЗА ПРЕТСЕДАТЕЛ

Претседателот на Република Македонија се избира на општи, непосредни и слободни избори, со тајно гласање за мандат од 5 години. Изборот на претседател на Република Македонија е уреден со Уставот на Република Македонија и Изборниот законик. Оттука, за промена на регулативата, која се однесува за избор на претседател на државата, потребно е во Собранието да се донесе одлука за измена на Уставот, која ќе треба да биде поддржана од двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.



Изборни единици
Извор: Државна изборна комисија

³² Ова поглавје е подготвено врз основа на одредби во Уставот на Република Македонија со амандмани од 1 до 32, објавен на www.sobranie.mk, Изборен законик (Пречистен текст), Службен весник на Република Македонија бр. 32/2014 објавен на 12 февруари 2014 година и Закон за определување на услов за ограничување за вршење на јавна функција, пристап на документи и објавување на соработката со органите на државната безбедност, Службен весник на Република Македонија, бр.86/2012 објавен на 9 јули 2012 година.

Со измените на Изборниот законик од 2009 година покрај во шесте изборни единици на територијата на Република Македонија, гласањето за претседател (и гласањето на парламентарните избори) се одвива и во новоформираните изборни единици во странство: изборна единица (ИЕ) 7 која се однесува на Европа и Африка, ИЕ 8 Северна и Јужна Америка и ИЕ 9 Австралија и Азија, притоа целата територија на Република Македонија, вклучувајќи ги и изборните единици 7, 8 и 9 се третираат како една изборна единица, а претседателот се бира по мнозински модел. Во прв круг ќе биде избран кандидатот кој ќе добие мнозинство гласови од вкупниот број на регистрирани избирачи во Избирачкиот список. Доколку има само еден кандидат за претседател, а таа/тој не добие потребно мнозинство гласови во првиот изборен круг целата постапка ќе биде повторена. Доколку има повеќе кандидати, но ниеден од нив не го постигне бараното мнозинство гласови од вкупниот број на избирачи, во рок од 14 дена се организира втор круг на избори во кој се гласа само за двајцата кандидати кои во првиот круг добиле најголем број на гласови. Во вториот круг на изборите ќе биде избран оној кандидат кои добил мнозинство гласови од оние кои гласале. Доколку повторно ниту еден од кандидатите не го добие неопходното мнозинство гласови или доколку излезат да гласаат помалку од 40% од вкупниот број на регистрирани гласачи изборната постапка ќе се повтори.

Изборот за претседател треба да биде завршен во последните 60 дена од мандатот на претходниот претседател, а доколку од различни причини предвремено дојде до престанок на мандатот на претседателот, тогаш изборот на нов претседател се врши во рок од 40 дена од денот на престанокот на мандатот.

До престанок на мандатот на претседателот може да дојде по сила на Уставот или во случај на смрт, оставка или трајна спреченост да ја врши функцијата. Дека настанале услови за престанок на мандатот може да утврди само Уставниот суд на РМ по службена должност. Уставот не дозволува настанување на вакуум во извршувањето на функцијата

претседател, па така доколку претседателот е спречен да ја врши таа функција, Уставот предвидува него да го заменува претседателот на Собранието, кој во тој период би можел да продолжи да учествува во работата на Собранието.

ИЗБОРНИ ОРГАНИ

ДИК, заедно со ОИК, ИО за гласање во земјата и ДКП на Република Македонија се изборните органи задолжени за спроведување на претседателските избори. Државната изборна комисија е составена од седум члена кои ги избира Собранието на Република Македонија со мандат од четири години. Членовите на ДИК се избираат во рок од 60 дена од одржувањето на конститутивната седница на Собранието. Претседателот на ДИК и двајца нејзини членови се бираат по предлог на политичките партии од опозиција, а потпретседателот и тројца членови на ДИК по предлог на политичките партии на власт. ДИК располага со стручна служба која ги врши стручно-административните и организационо-техничките работи.

ОИК се формираат на ниво на секоја општина, и се задолжени за спроведување на изборите на територијата под нивна надлежност и вршат надзор на работата на избирачките одбори. Тие се составени од пет члена, од кој еден е претседател, а секој од членовите има заменик. Членовите и замениците на ОИК се избираат од редот на вработените во државната, јавната и општинската администрација, со високо образование, за мандат од пет години. Нивниот избор го врши ДИК.

Избирачкиот одбор е тело кое се формира за секое избирачко место, го сочинуваат пет члена од кој еден е претседател, а за секој од нив се избираат и заменици. Претседателот на избирачкиот одбор и неговиот заменик, два члена и нивни заменици се избираат од редот на вработените во државната, јавната и општинската администрација, по случаен избор за време од четири години. По еден член на ИО

и неговиот заменик се именува на предлог на политичките партии во опозиција, кои на последните избори за пратеници освоиле најмногу гласови, а друг по предлог на политичките партии на власт кои на последните избори за пратеници освоиле најмногу гласови. Случајниот избор на членовите на избирачките одбори (од редот на администрацијата) го вршат ОИК и Изборната комисија на градот Скопје за подрачјето за кое се надлежни, по претходен акт на ДИК. Бројот на избирачките места во земјата за претседателските избори изнесува 3 480, односно има 504 повеќе избирачки места отколку на претходните избори. За гласање во странство се предвидени 47 избирачки места во ДКП-ата, но изборите ќе се организираат само во оние ДКП-а каде што се пријавиле најмалку 10 избирачи.

ПРАВО И ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА КАНДИДАТУРИ ЗА ПРЕТСЕДАТЕЛ

Лицата кои се кандидираат за претседател на Република Македонија треба да ги исполнуваат следниве услови:

- да се државјани на Република Македонија;
- на денот на изборите да имаат наполнето најмалку 40 години;
- да се жители на Република Македонија најмалку 10 години во последните 15 години;
- да не биле претходно два пати избрани на функцијата претседател;
- да не биле таен соработник, оперативна врска или таен информатор при оперативно прибирање на известувања и податоци во периодот од 2 август 1944 година до денот на започнувањето на примената на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер како што е пропишано со Законот за определување на услов за ограничување за вршење на јавна функција, пристап до документи и објавување на соработка со органите на државната безбедност.

Кандидатот за претседател треба да биде предложен од најмалку 30 пратеници или 10 000 гласачи. Притоа како подносител на листи на кандидат може да се јават политички партии, коалиции на партии кои се регистрирале во Државната изборна комисија, група избирачи и пратеници. Собирањето на потписи од група избирачи трае 15 дена. Еден избирач својот потпис може да го даде само на една листа за кандидат за претседател на Републиката, а потписите се собираат во општините и подрачните единици на Државната изборна комисија на образец, пред службено лице. Избирачите кои ја поднесуваат листата треба да имаат избирачко право и постојано живеалиште во Република Македонија.

Кандидатурата за претседател на Република Македонија ја доставува овластениот предлагач од кандидатот до Државната изборна комисија, која утврдува дали е поднесена во предвидениот рок и во согласност со изборните прописи. Доколку утврди некакви неправилности, ДИК ќе го повика овластениот претставник на подносителот на листата во рок од 48 часа да ги отстрани истите. Кога листата ги исполнува сите прописи или утврдените неправилности се отстранети во предвидениот рок, тогаш ДИК ќе ја потврди истата, а доколку констатираните неправилности не се отстранети во предвидениот рок, во рок од 24 часа ќе ја отфрли. Во случај на отфрлање, претставникот на подносителот на листата може против решението на ДИК да поднесе тужба до Управниот суд. Тужбата мора да се достави во рок од 24 часа, а Управниот суд е должен да донесе одлука во рок од 24 часа. Кандидатот поднесува писмена согласност (изјава) за кандидатурата, која е неотповиклива.

ДИК е должна листата на кандидати за претседател на Републиката да ја објави во „Службен весник на Република Македонија“ најдоцна 25 дена пред денот на одржувањето на изборите.

ИЗБОРНА КАМПАЊА

Изборната кампања подразбира јавно претставување на потврдените кандидати од надлежните изборни органи и нивните програми во предизборниот период, односно јавно собирање и други јавни настани организирани од страна на организаторот на кампањата, јавно истакнување на плакати, видео презентации на јавни места, изборно медиумско и интернет претставување и дистрибуирање на печатени материјали. Организаторот на изборната кампања е одговорен за спроведување на истата и за нејзината законитост, како и за кампањските активности кои ќе ги спроведуваат други лица кои тој/таа ги овластил/а.

Изборната кампања за избор на претседател започнува 20 дена пред денот на изборите и трае до еден ден пред изборите. Денот пред првиот и вториот круг на гласање е ден на изборен молк, односно период кога изборната кампања не смее да се одвива.

За целите на изборната кампања, организаторите на изборната кампања отвораат посебна банкарска сметка и кампањата смее да се финансира само од средствата од оваа сметка. Како донатори може да се јават физички и правни лица од Република Македонија, при што физички лица можат да дадат донација во висина од 5.000 евра, а правни лица во висина од 50.000 евра во денарска противвредност. Донацијата може да биде и во вид на пари, ствари и услуги, но сепак нивната вредност не смее да ги надмине дефинираните суми. Изборната кампања може да се финансира и од чланарината на политичката партија.

Изборната кампања не смее да се финансира од средства од јавни претпријатија и јавни установи, здруженија на граѓани, верски заедници, религиозни групи и фондации, странски влади, меѓународни институции, органи и организации на странски држави и други странски лица, претпријатија со мешовит капитал каде што е доминантен странскиот капитал и од неидентификувани извори.

Изборната кампања исто така не смее да се финансира од средства од Буџетот на Република Македонија, буџетите од општините и буџетот од град Скопје, освен од надоместоците на трошоци за избори кои ги имаат организаторите на изборна кампања. Во случај кандидатурата да не се реализира, организаторите на изборната кампања се должни непотрошените донации во рок од 60 дена да им ги вратат на донаторите.

Право на надоместок на трошоци за избори имаат организаторите на изборната кампања од чии листи на кандидати е избран кандидат за претседател на Републиката и организаторите на изборна кампања од чии листи на кандидати не е избран кандидат за претседател на Републиката ако освоиле најмалку 1,5% од вкупниот број гласови од излезените граѓани на ниво на Републиката. Надоместокот изнесува 15 денари по добиен глас.

Доколку во текот на јавните настапи или известувања се повредени правата на некои од кандидатите, истите имаат право веднаш да покренат судска постапка за заштита на своите права. За ваква тужба надлежниот основен суд решава во итни рокови, а одлуката се објавува во јавните гласила.

УЛОГАТА НА ЈАВНИТЕ ГЛАСИЛА

Во текот на изборната кампања јавниот радиодифузен сервис и трговските радиодифузери кои ќе информираат за изборите должни се тоа да го прават на правичен, избалансиран и непристрасен начин.

Со Изборниот законик е пропишано какви содржини се сметаат за изборно медиумско претставување, какви содржини не смеат да се емитуваат пред почетокот на изборната кампања и начинот на однесување на радиодифузерите од денот на распишување на изборите до денот определен за започнување на изборната кампања.

Изборниот законик ги обврзува радиодифузерите да обезбедат избалансирано покривање на изборите и да го применуваат принципот на еднаквост во сите облици на изборно медиумско претставување на следниов начин на кандидатите за претседател во првиот и вториот круг. Од принципот на пропорционалност, односно еднаквост, се иззема платеното политичко рекламирање.

Во рок од 5 дена од денот на распишување на изборите радиодифузерите и печатените медиуми се должни да утврдат ценовници за платено политичко рекламирање на учесниците во изборниот процес. Овие ценовници, јавно се објавуваат најмалку двапати пред почетокот на изборната кампања и не смеат да се менуваат во текот на изборната кампања. Во случај кога медиумите даваат попусти на цените за политичко рекламирање, попустите се сметаат за донација изразена во парична вредност, но не повисока од 50.000 евра во денарска противвредност.

Платеното политичко рекламирање мора да биде соодветно и видливо означено како „платено политичко рекламирање“, да биде јасно означен нарачателот на рекламирањето и да биде јасно одвоено од другите содржини на медиумот. Платено политичко рекламирање не смее да се емитува во рамките на вестите, посебни информативни програми, образовни програми, програми за деца, преноси од верски, спортски, културни, забавни и други настани. Во платено политичко рекламирање не смеат да учествуваат малолетници.

Македонската радио телевизија (МРТВ) како јавен радиодифузен сервис не смее да емитува платено политичко рекламирање. МРТВ е должна во соработка со Државната изборна комисија без надоместок да ги информира граѓаните за начинот и техниката на гласање и да емитува и други информации поврзани со изборниот процес. Исто така, таа е должна да емитува бесплатно политичко претставување на учесниците во изборниот процес во согласност со Изборниот законик.

Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ААМУ)³³ е органот кој има надлежност да го следи изборното медиумско претставување и програмскиот сервис од денот на распишувањето на изборите до крајот на гласањето на изборниот ден. Доколку ААМУ утврди неправилности, таа треба да покрене прекршочна постапка против радиодифузерот кој ги прекршил правилата. Органи на ААМУ³⁴ се Совет и директор. Советот е составен од седум члена кои ги именува Собранието на РМ на предлог на овластени предлагачи. Овластени предлагачи на членови на советот се: Мнозинското здружение на новинари, Интеруниверзитетската конференција, Адвокатската комора на РМ, Сојузот на синдикатите на Македонија, Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на РМ и Заедницата на единиците на локалната самоуправа. Сите овластени предлагачи предлагаат по еден член на Агенцијата, освен Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на РМ која предлага два члена. Членовите на советот се именуваат за време од седум години без право на повторно именување. Советот избира директор на ААМУ по пат на јавен конкурс. Мандатот на директорот е седум години.

При објавување на резултати од истражувањата на јавното мислење медиумите се должни да наведат податоци за името на нарачателот и финансиерот на истражувањето, институцијата што го извршила испитувањето, применетата методологија, големината и структурата на испитаниот примерок и периодот во кој е спроведено испитувањето. Ваквите податоци не смеат да се објавуваат во последните пет дена пред денот на изборите, за првиот и за вториот круг на гласање.

По завршувањето на изборниот процес, поточно во рок од 15 дена од крајот на кампањата, радиодифузерите и печатените медиуми

³³ Претходно надлежен орган беше Советот за радиодифузија кој со Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, Службен весник на Република Македонија 184/2013 беше преименуван во Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

³⁴ Закон за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, Службен весник на Република Македонија 184/2013. Пристапено на <http://www.avmu.mk/images/zakonotMKD.pdf> (последна посета: 26 март 2014).

се должни да поднесат извештај за рекламниот простор искористен од секој од организаторите на изборната кампања и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа. Овој извештај тие го поднесуваат до ДИК, Државниот завод за ревизија и Државната комисија за спречување на корупција, кои имаат обврска да го објават на своите Интернет страници.

За непочитување на медиумско претставување и политичко рекламирање на радиодифузерите и печатените медиуми им се изрекува парична казна во износи од 1500 до 5000 евра во зависност од прекршокот. АААМУ прво спроведува постапка за порамнување и доколку таа не е успешна, се поведува прекршочна постапка пред надлежниот основен суд.

ОГРАНИЧУВАЊА ЗА АКТУЕЛНИТЕ ФУНКЦИОНЕРИ

Од денот на донесувањето на одлуката за распишување на избори до завршување на изборите не смее да се:

- располага со буџетски средства на Република Македонија, средства на буџетите на општините и градот Скопје, јавни фондови, јавни претпријатија, јавни установи или правни лица кои располагаат со државен капитал, освен ако тоа поинаку не е утврдено со закон со кој се уредува финансирањето на изборните кампањи на политичките партии;
- започнува изградба, со средства од буџетот, јавни фондови, јавни претпријатија и други правни лица коишто располагаат со државен капитал, на нови објекти во инфраструктурата како патишта, водоводи, далноводи, канализација, спортски игралишта и други објекти или објекти за општествени дејности - училишта, градинки и други објекти, освен ако за таа намена претходно се обезбедени средства од буџетот, односно се работи за реализација на програма донесена врз основа на закон во тековната година;

- врши вонредно исплаќање на плати, пензии, социјална помош
- или други исплати од буџетски средства, средства на јавните фондови;
- отуѓува државен капитал;
- потпишуваат колективни договори.

Доколку некој министер или заменик-министер ги прекрши овие правила тогаш ќе му се изрече глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност.

Доколку некој од кандидатите за претседател е припадник на вооружените сили на Република Македонија, униформираниот дел на полицијата, овластените службени лица во Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана или Агенцијата за разузнавање од денот кога ќе биде утврден како кандидат, работниот однос ќе му мирува.

МАНДАТ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Мандатот на претседателот на Републиката започнува со давање и потпишување на Свечена изјава пред Собранието на Република Македонија, што треба да се случи во рок од 10 дена откако ќе се објават конечните резултати, но не порано од денот на престанок на мандатот на претходниот претседател. Свечената изјава гласи:

„Изјавувам дека функцијата претседател на Република Македонија ќе ја вршам совесно и одговорно, ќе го почитувам Уставот и законите и ќе го штитам суверенитетот, територијалниот интегритет и независноста на Република Македонија.

Со стапувањето на функција, претседателот добива мандат да:

- ја претставува Републиката;

- биде врховен командант на вооружените сили на Македонија;
- го определува мандатот за состав на Владата на Република Македонија;
- ги поставува и ги отповикува со указ амбасадорите и пратениците на Република Македонија во странство;
- ги прима акредитивните и отповикувачките писма на странските дипломатски претставници;
- предлага двајца судии на Уставниот суд на Република Македонија;
- предлага двајца членови на Републичкиот судски совет;
- именува тројца членови на Советот за безбедност на Република Македонија;
- ги предлага членовите на Советот за меѓунационални односи;
- именува и разрешува и други носители на државни и јавни функции утврдени со Уставот и со законите;
- доделува одликувања и признанија во согласност со закон;
- дава помилување во согласност со закон и
- врши други функции утврдени со Уставот.

Најмалку еднаш годишно, најчесто во месец декември, претседателот на Републиката го известува Собранието за прашања од негова надлежност. Собранието може да побара од претседателот на Републиката да даде мислење за прашања од негова надлежност.

Функцијата претседател на Републиката е неспојлива со друга јавна, политичка или професионална функција. Претседателот ужива имунитет во вршењето на својата функција, но доколку го прекрши Уставот или законите во вршење на својата должност за тоа мора да одговара. Постапката за утврдување на ваква одговорност треба да ја покрене Собранието со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот

број на пратеници, но истото нема право да одлучува за одговорноста на претседателот. За одговорноста на претседателот одлучува Уставниот суд со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број на судии, кој исто така со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број на судии, може да одлучи да му го одземе имунитетот.

НАБЉУДУВАЊЕ НА ИЗБОРИТЕ

Право за набљудување на изборите имаат акредитирани набљудувачи, при што ДИК го издава овластувањето. Акредитација за набљудувачи можат да добијат домашни граѓански организации коишто се регистрирани барем една година пред одржувањето на изборите, а во својот статут го имаат вградено начелото за заштита на човековите права. Меѓународните организации и претставниците на странските земји исто така можат да ги набљудуваат изборите. Овластени претставници на подносителите на листите имаат право да определат нивни претставник кој ќе ја следи работата на изборните органи.



УЧЕСНИЦИ НА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИТЕ ИЗБОРИ 2014

УЧЕСНИЦИ НА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИТЕ ИЗБОРИ 2014

Ѓорге Иванов³⁵



Ѓорге Иванов е актуелниот претседател на Република Македонија, избран е на претседателските избори во 2009 година. На овие претседателски избори тој, по вторпат, ќе ја побара довербата на македонските граѓани, како кандидат на владеачката ВМРО-ДПМНЕ.

Пред преземањето на функцијата претседател, Ѓорѓе Иванов е познат во македонската јавна сфера како универзитетски професор. Од 2004 до 2008 година е продекан на Правниот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, и раководител на политичките студии, а пред тоа и професор на политичките студии. На Правниот факултет во Скопје, како асистент, почнал да работи од 1995 година, а во 1998 година е избран за доцент. Пред неговиот професорски ангажман, работел како новинар и уредник на третата програма на Македонската радиотелевизија (1988-1995). Во 2000-та станува предавач на магистерската програма по Југоисточно европски студии на Универзитетот во Атина.

Ѓорѓе Иванов своето образование го стекнал на Правниот факултет „Јустинијан I“ во Скопје каде дипломирал во областа на правните науки, а магистрирал и докторирал во областа на политичките науки. Магистрирал во 1994 година на темата „Цивилно општество – новите контрадикторности на старата расправа“, а докторирал во 1998 на тема „Демократијата во поделените општества: македонскиот модел“.

³⁵ Фотографијата е преземена од: <http://www.president.gov.mk/mk/galerija/dekemvri-2012/1799.html> (пристапено на 11.03.2014).

Во делот на својот академски ангажман, Ѓорѓе Иванов е автор на две книги, коавтор на уште три, како и на голем број научни трудови од областа на политичките науки. Тој е основач и претседател на еден од првите аналитички центри од областа на општествените науки во Република Македонија, Институтот за демократија, солидарност и цивилно општество. Исто така, тој е еден од основачите на списанието за политички науки „Политичка мисла“, кое излегува повеќе од 10 години.

Ѓорѓе Иванов во моментот има 53 години, роден е на 2 мај 1960 година во Валандово. Оженет е со Маја Иванова и има еден син.

Илјаз Халими³⁶



Илјаз Халими е дипломиран професор по филозофија, основач, долгогодишен член и функционер на ДПА. На претседателските избори 2014 тој ќе настапи од позиција на единствен етнички албанец во претседателската трка.

Тој е поранешен заменик-министер за одбрана во Владата на Република Македонија (2006-2008) и пратеник во Собранието на Република Македонија во два мандата (1998-2002 и 2002-2006). Во рамки на својот прв мандат како пратеник (1998-2002) ја извршува функцијата на потпретседател на законодавното тело. Бил член и на Советот за безбедност на Република Македонија во периодот од 1998 до 2001 година. Претходно (1979-1998), работел како професор по социологија и заменик-директор на гимназијата „Кирил Пејчиновиќ“ во Тетово. Во периодот од 2009 до 2013 година работи како раководител на Секторот за јавни дејности во Општина Тетово.

³⁶ Фотографијата е преземена од: <http://www.novini.mk/read/650169/ilijaz-halimi-pret-sedatelski-kandidat-na-dpa> (пристапено на 11.03.2014).

Од 1990 до 1997 година Илјаз Халими е претседател на Народната демократска партија (НДП), која во 1997 година се спојува со Партијата за демократски просперитет на албанците (ПДПА) и со тоа се оформува ДПА. Во периодот од 1997 до 2007 година Халими ја извршува функцијата потпретседател на ДПА. Од 2011-тата е член на Централното претседателство на ДПА.

Илјаз Халими своите додипломски студии по филозофија ги завршил на Филозовскиот факултет при Универзитетот во Приштина. Во моментот има 60 години, роден е на 7 февруари 1954 година во с. Сушиќе, Косово. Оженет е со Зејна Халими и има еден син.

Стево Пендаровски³⁷



Стево Пендаровски е универзитетски професор, работи на Факултетот за политички науки при Универзитетот „Американ колеџ“ во Скопје (УАКС), како вонреден професор по предметите меѓународна безбедност, надворешна

политика и глобализација. На претседателските избори 2014 ќе настапи како кандидат на опозицискиот СДСМ.

Во периодот од 2001 до 2004 година, Стево Пендаровски работи како советник за национална безбедност во Кабинетот на претседателот Борис Трајковски, а во периодот од 2005 до 2009 година ја извршува функцијата советник за надворешна политика во Кабинетот на претседателот Бранко Црвенковски. Бил и претседател на Државната изборна комисија, во периодот од 2004 до 2005 година. Претходно, од 1998 до 2001 година, работи како помошник-министер во

³⁷ Фотографијата е преземена од: <http://www.makdenes.org/content/article/25286074.html> (пристапено на 11.03.2014).

Министерството за внатрешни работи и како началник на Управата за аналитика и истражување во рамки на истото министерство.

Стево Пендаровски е доктор по филозофија, со докторат и магистратура при Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје. Магистрирал на тема „Нова геополитика на Република Македонија: Контрадикциите на комунистичките и транзиционите матрици“, а докторирал на тема „Надворешната и безбедносна политика на ЕУ и малите држави: рамката на националниот дискурс“. Дипломирал на Правниот факултет во Скопје во областа на правните науки.

Тој е автор на повеќе книги и научни трудови објавени во Македонија и пошироко, како и учесник на многу научни конференции, јавни дебати и дискусии.

Стево Пендаровски во моментов има 51 година, роден е на 3 април 1963 година во Скопје. Оженет е со Елизабета Ѓоргиевска и има еден син.

Зоран Поповски³⁸



Зоран Поповски е универзитетски професор, раководител на Катедрата за биохемија и генетско инженерство при Факултетот за земјоделски науки и храна. Член е на Советот на Општина Карпош, откако беше избран на локалните избори во 2013 година. На претседателските избори 2014 тој влегува како кандидат на ГРОМ, партија која по своето

формирање во 2013 година за првпат настапува на едни општи и непосредни избори.

³⁸ Фотографијата е преземена од: <http://grom.mk/wp-content/uploads/2013/12/sovetsnik-dr-zoran-popovski.jpg> (пристапено на 11.03.2014).

Во периодот од 2002 до 2006 година работел како Државен секретар во Министерството за образование. На Факултетот за земјоделски науки и храна работи од 1992 година, а покрај тоа предава и на Технолошко-метарлушкиот и Фармацевскиот факултет во Скопје.

Зоран Поповски дипломирал биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Магистерскиот степен по биохемија го добил на истиот факултет во 1999 година, а во 2002 година докторирал на примена на современи ДНК методи во анималната биотехнологија на Факултетот за земјоделски науки и храна.

Учествувал во повеќе интернационални и национални комисии и работни тела задолжени за образовни политики и реформи. Учествувал во изработката на Националната програма за развој на образованието од 2005 до 2015 година и на Националната програма за развој на научно-истражувачката дејност од 2006 до 2010 година. Автор е на повеќе од 100 научни трудови и стручни публикации, а учествувал и на голем број домашни и меѓународни научни коференции и собири.

Зоран Поповски во моментов има 51 година, роден е на 08 септември 1962 година во Скопје. Оженет е со Златка Стамболиска – Поповска и е татко на две деца – син и ќерка.



ИЗВОРИ

ИЗВОРИ

Веб-страница на Државната изборна комисија за претседателските избори 1999 година:

http://www.sec.mk/arhiva/1999_pretsedatelski/
(последна посета: 11 февруари 2014).

Веб-страница на Претседателот на Република Македонија:

<http://www.president.gov.mk/> (последна посета: 11 февруари 2014).

Државна изборна комисија. Претседателски избори 2009. Соопштение за збирни резултати од гласањето во првиот круг. Пристапено на:

http://www.sec.mk/arhiva/2009_pretsedatelskiIlokalni/2009/fajlovi/rezultati/konecni/PretsedatelDrzava.pdf
(последен преглед на 11 февруари 2014).

Државна изборна комисија. Претседателски избори 2009. Соопштение за збирни резултати од гласањето во вториот круг. Пристапено на:

http://www.sec.mk/arhiva/2009_pretsedatelskiIlokalni/2009/fajlovi/rezultati2/konecnipret/Predsedatel_konecni.pdf
(последен преглед на 11 февруари 2014).

Закон за дополнување на Изборниот законик, Службен весник на Република Македонија, бр. 31/2013.

Закон за избор на претседател на Република Македонија, Службен весник на Република Македонија, бр. 20/94.

Закон за изменување и дополнување на Изборниот законик, Службен весник на Република Македонија, бр. 142/2012.

Закон за изменување и дополнување на Изборниот законик, Службен весник на Република Македонија 14/2014. Пристапено на:
<http://www.pravo.org.mk/documentDetail.php?id=665>
(последна посета: 15 февруари 2014).

Изборен законик (Пречистен текст), Службен весник на Република Македонија бр. 32/2014.

Министерство за финансии на Република Македонија, Буџетски трошоци во предизборен период, пристапено на:
<http://www.finance.gov.mk/trosoci>
(последна посета: 13 март 2014 година).

Министерство за финансии на Република Македонија, Предизборен финансиски извештај, 17 февруари 2014, пристапено на:
http://www.finance.gov.mk/files/u12/Predizboren_finansiski_izvestaj.pdf
(последна посета: 13 март 2014).

ОБСЕ Канцеларија за демократски институции и човекови права. Република Македонија, Локални избори 24 март и 7 април 2013, Конечен извештај, Варшава 9 јули 2013, пристапено на:
<http://www.osce.org/mk/odihr/elections/103832>
(последна посета: 15 февруари 2014).

ОБСЕ Канцеларија за демократски институции и човекови права. Република Македонија, Претседателски избори, 31 октомври и 14 ноември 1999, Конечен извештај. Варшава, 31 јануари 2000, пристапено на:
<http://www.osce.org/mk/odihr/elections/fyrom/15910>
(последна посета: 11 февруари 2014).

ОБСЕ Канцеларија за демократски институции и човекови права. Република Македонија, Претседателски избори, 14 и 28 април 2004, Краен извештај. Варшава, 13 јули 2004. Пристапено на:

<http://www.osce.org/mk/odihr/elections/fyrom/35248>
(последна посета: 11 февруари 2014).

Републичка (Државна) изборна комисија. Извештај за спроведениот избор на претседател на Република Македонија во 1994 година. Број 30-282. 8 ноември 1994 година.

Решение за распишување избор за претседател на Република Македонија, бр. 08-608/1, 1 февруари 2014 Скопје, пристапено на:
http://www.sec.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=214:resenie-za-izbor&catid=29&Itemid=1278&lang=mk
(последна посета: 13 март 2014).

Роковник за извршување на изборните дејствија за спроведување на изборите за Претседател на Република Македонија, Државна изборна комисија, 13 април 2014, пристапено на:
<http://sec.mk/images/izbori2014/rokovnik.pdf>
(последна посета: 10 март 2014).

Стенографски белешки од Петтата седница на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, оддржана на 27 јануари 1991, Скопје, 27 јануари 1991, пристапено на:
<http://sobranie.mk/WBStorage/Files/05sed27jan91god.pdf>
(последна посета: 11 февруари 2014).

МЕДИУМСКИ ИЗВОРИ

Вкупно 63.253 потписи за Иванов, Телеграф, 04.03.2013, пристапено на:
<http://www.telegraf.mk/aktuelno/114187-vkupno-63-253-potpisi-za-ivanov>
(последна посета: 13 март 2014).

ВМРО-ДПМНЕ оди на предвремени парламентарни избори, Радио слободна Европа на македонски, 01.03.2014, пристапено на:

<http://www.makdenes.org/archive/news/20140301/428/428.html?id=25281463>

(последна посета: 10 март 2014).

ДПА го собра потребниот број потписи за Илјаз Халими, Телма ТВ, 01.03.2014, пристапено на:

<http://telma.com.mk/index.php?task=content&cat=1&rub=15&item=35438>

(последна посета: 10 март 2014).

ДУИ децидни: Консензуален претседател на државата, 24 Вести, 09.01.2014, пристапено на:

<http://24vesti.mk/dui-decidni-konsenzualen-pretседател-na-drzhavata>

(последна посета: 10 март 2014).

ДУИ поднесе предлог за предвремени избори, Дојче Веле, Македонски сервис, 01.03.2014, пристапено на:

<http://www.dw.de/%D0%B4%D1%83%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BB%D0%BE%D0%B3-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%B8%D0%B7%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8/a-17466769>

(последна посета: 10 март 2014).

Ѓорѓе Иванов избран за кандидат за претседател на Република Македонија од ВМРО-ДПМНЕ, Веб-страница на ВМРО ДПМНЕ, 01.03.2014, пристапено на:

<http://vmro-dpmne.org.mk/?p=21701>

(последна посета: 13 март 2014).

Илјаз Халими кандидат за претседател на ДПА, Алфа ТВ, 26.02.2014, пристапено на:

<http://www.alfa.mk/News.aspx?ID=72039#.UxXuTM51DiA>

(последна посета: 10 март 2014).

Пендаровски официјално претседателски кандидат на СДСМ, Дојче Веле, Македонски сервис, 05.03.2014, пристапено на:

<http://www.dw.de/%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%82%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B4%D1%81%D0%BC/a-17476530>

(последна посета: 10.03.2014).

Собрани 10.000 потписи за кандидатурата на Зоран Поповски, Телма ТВ, 17.02.2014, пристапено на:

<http://www.telma.com.mk/index.php?task=content&cat=1&rub=15&item=35041>

(последна посета: 10 март 2014).



**Фондација Конрад
Аденауер**

**Претставништво во
Македонија**

Максим Горки 16/кат 3
МК-1000 Скопје

Тел.: +389-2-3231-122
Факс: +389-2-3135-290
E-mail: Skopje@kas.de



www.kas.de/macedonia
www.idscs.org.mk